



ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

міжнародних відносин і права

Юрій МУДРИК

29 серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Методологія лінгвістичних та перекладознавчих досліджень

Галузь знань – В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Спеціальність – В11 Філологія (за спеціалізаціями)

Спеціалізація – В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

Рівень вищої освіти – Другий (магістерський)

Освітньо-професійна програма – Германська філологія та перекладознавство: перша - англійська, друга - німецька

Обсяг дисципліни – 4 кредити ЄКТС, **Шифр дисципліни** – ОФП.01

Мова навчання – українська

Статус дисципліни: обов'язкова (фахової підготовки)

Факультет – Міжнародних відносин і права

Кафедра – Германської філології та перекладознавства

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсова робота	Форма семестрового контролю	
					Аудиторні заняття					Самостійна робота		Залік	Іспит
			Кредити ЄКТС	Години	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття				
Д	1	1	4	120	50	16			34	70	-		+
З	1	1	4	120	10	4			6	110	-		+

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Германська філологія та перекладознавство: перша – англійська, друга – німецька» за спеціальністю В11 «Філологія (за спеціалізаціями)»

Робоча програма складена

д-р філол.н., проф. Юлія БОЙКО

Схвалена на засіданні кафедри германської філології та перекладознавства

Протокол від 29.08.2025 р. № 1

Зав. кафедри

Юлія БОЙКО

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою факультету міжнародних відносин і права

Голова вченої ради факультету

Юрій МУДРИК

2. Лист погодження

Посада	Назва факультету	Підпис	Ініціали, прізвище
Гарант освітньо- професійної програми – д-р. філол. наук, професор	Міжнародних відносин і права		Юлія БОЙКО

3. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дисципліна «Методологія лінгвістичних та перекладознавчих досліджень» є однією з фахових дисциплін у підготовці здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Германська філологія та перекладознавство: перша – англійська, друга – німецька» в межах спеціальності В11 «Філологія» (за спеціалізаціями)».

Пререквізити: вихідна.

Постреквізити: ОЗП.01 Міжкультурна та міжпрофесійна комунікація; ОФП.03 Актуальні питання історії, теорії та критики літератури; ОФП.04 Теорія перекладу; ОФП.05 Основна іноземна мова та практика перекладу (англійська мова); ОФП.06 Друга іноземна мова та практика перекладу (німецька мова); ОФП.08 Переддипломна практика; ОФП.09 Кваліфікаційна робота.

Відповідно до освітньої програми дисципліна «Методологія лінгвістичних та перекладознавчих досліджень» має забезпечити такі

- **компетентності:** ЗК. 03. Здатність до пошуку опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; ЗК.04. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; ЗК.07. Здатність до абстрактного мислення аналізу та синтезу; ЗК.08. Навички використовувати інформаційні і комунікаційні технології; ЗК.11. Здатність до проведення досліджень на належному рівні; ЗК.12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність); ФК.01. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах; ФК.03. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки; ФК.04. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди англійської мови описувати соціолінгвальну ситуацію; ФК.05. Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій; ФК.06. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань; ФК.07. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень; ФК.08. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату;
- **програмні результати навчання:** ПРН 03. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в германістиці, літературознавстві та перекладознавстві; ПРН 07. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці; ПРН 09. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти германської філології та перекладознавства; ПРН 11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних; ПРН 12. Дотримуватися правил академічної доброчесності; ПРН 13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцем, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються; ПРН15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу; ПРН 16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з германської філології та перекладознавства для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах недостатньої інформації та суперечливих вимог; ПРН.17. Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та інноваційні розробки в перекладацькій, лінгвістичній та навчальній галузях; ПРН.18. Здатність створювати, аналізувати та редагувати

тексти різних стилів і жанрів, використовуючи спеціалізовані концептуальні знання з лінгвістики та перекладознавства; ефективно вирішувати складні завдання, застосовуючи різноманітні перекладацькі стратегії та методи, а також планувати й здійснювати дослідження, обираючи оптимальні підходи для аналізу мовного матеріалу.

Метою дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти цілісної системи теоретико-методологічних знань про сучасні наукові парадигми, а також практичних навичок планування, організації, проведення та фахової презентації результатів самостійного наукового дослідження у галузі мовознавства і перекладознавства.

Предметом вивчення **дисципліни** є система принципів, підходів, методів та прийомів наукового пізнання мовних і перекладацьких явищ, а також логіка, організація, інструментарій і процедура проведення лінгвістичного та перекладознавчого дослідження (від етапу вибору теми до оформлення та захисту наукової роботи).

Завданнями дисципліни є ознайомити здобувачів із сучасними науковими парадигмами та провідними напрямками розвитку лінгвістики і перекладознавства; сформулювати розуміння базового поняттєво-категоріального апарату науки (наукова проблема, об'єкт, предмет, мета, гіпотеза, матеріал дослідження); розкрити сутність, специфіку та межі застосування загальнонаукових і спеціальних методів лінгвістичного та перекладознавчого аналізу; забезпечити глибоке розуміння принципів академічної доброчесності та етики науковця; виробити вміння обґрунтовано обирати та застосовувати релевантні методи аналізу для розв'язання конкретних перекладознавчих завдань; сформувати стійкі навички академічного письма: структурування наукового тексту, написання тез доповідей, наукових статей та курсових/кваліфікаційних робіт із дотриманням вимог до стилю та оформлення (зокрема за стандартами ДСТУ та АРА); навчити застосовувати цифрові інструменти дослідника (корпуси текстів, програми для роботи з бібліографією, системи перевірки на антиплагіат)

Результат навчання. Після вивчення дисципліни студент повинен: визначати та інтерпретувати базові поняття, термінологічний апарат і методологічні засади сучасного лінгвістичного та перекладознавчого дослідження; класифікувати та характеризувати провідні напрями, наукові школи та домінуючі парадигми лінгвістики на різних етапах її розвитку; пояснювати філософські підходи, загальнонаукові та спеціальні методи аналізу мовного й перекладацького матеріалу; застосовувати основні методи лінгвістичного та перекладознавчого аналізу для вирішення конкретних науково-практичних завдань; використовувати мовні корпуси, цифрові ресурси та спеціалізоване програмне забезпечення для опрацювання бібліографії; дотримуватися норм і правил академічної доброчесності під час здійснення та презентації результатів дослідницької діяльності; здійснювати цілеспрямований добір, критичний аналіз, систематизацію та науковий опис мовного й перекладацького матеріалу; виокремлювати ключову інформацію з наукової та довідкової літератури, оцінюючи її значущість відповідно до мети й завдань дослідження; формулювати актуальні наукові проблеми та конкретні дослідницькі питання в галузі сучасної лінгвістики й перекладознавства; обґрунтовувати та обирати оптимальну методологічну базу, спеціальні методи та філософські засади відповідно до специфіки наукового дослідження; формулювати та аргументувати науково обґрунтовані висновки й визначати перспективи подальших розробок у обраній галузі; узагальнювати та презентувати результати власної науково-дослідницької діяльності у формі публікацій (статей, тез), наукових доповідей на конференціях і семінарах.

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВИХ КРЕДИТІВ ДИСЦИПЛІНИ

Назва теми	Кількість годин, відведених на:					
	Денна форма			Заочна форма		
	лекції	семінари	СРС	лекції	семінари	СРС
	<i>Перший семестр</i>			<i>Перший семестр</i>		
Тема 1. Загальнонаукові та лінгвістичні засади методології. Поняття методу, методики та методології в мовознавстві. Еволюція лінгвістичних парадигм.	2	4	6	1	1	10
Тема 2. Семасіологія, лінгвoseміотика та ономасіологія. Проблема значення, значення і смисл. Структурні та семантичні методи: дистрибутивний, компонентний, контекстологічний аналіз.	2	4	10		1	12
Тема 3. Психолінгвістика, етнолінгвістика та соціолінгвістика. Принципи когнітивно-ономасіологічного аналізу номінативних одиниць.	2	4	12		1	16
Тема 4. Методологічний апарат сучасної теорії комунікації та дискурсології. Дискурс аналіз. Лінгвістика тексту.	2	4	10			14
Тема 5. Сучасні напрями: когнітивно-дискурсивна методологія, корпусна лінгвістика, психолінгвістичні експерименти.	2	4	8	1	1	12
Тема 6. Перекладознавство як міждисциплінарна галузь. Методологія критики та оцінки якості перекладу. Моделювання процесу перекладу (трансформаційний, семантико-семіотичний, психолінгвістичний підходи, TAP — Think-Aloud Protocols).	2	4	6		1	10
Тема 7. Технологія проведення наукових досліджень у лінгвістиці та перекладознавстві. Емпіричні та корпусні методи в перекладознавстві (Parallel & Comparable Corpora).	2	6	10	1	1	20
Тема 8. Академічне письмо та оформлення результатів дослідження (курсова / магістерська робота, наукова стаття). Етика наукового дослідження та академічна доброчесність.	2	4	8	1		16
Разом :	16	34	70	4	6	110

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1 Зміст лекційного курсу

5.1. Зміст лекційного курсу (денна форма навчання)

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	К-ть годин
Перший семестр		
1	Загальнонаукові та лінгвістичні засади методології. Ключові поняття лінгвометодології: методологія, парадигма, епістема Літ.: [МР-2, с. 5-7]. Характеристика головних наукових парадигм лінгвістики. Новітні напрями дослідження у сучасній лінгвістиці. Літ.: [5, с. 10-34].	2
2	Семасіологія, лінгвосеміотика та ономасіологія. Проблема значення, значення і смисл. Структурні та семантичні методи: дистрибутивний, компонентний, контекстологічний аналіз Літ.: [17, с. 205-217]. Семасіологія: історія становлення; напрями семантики; проблема значення; значення і смисл; мовний знак, його природа й типологія; моделі семіозису; проблема мотивації у словотворі й ономасіології. Літ.: [6, с. 7-42]	2
3	Психолінгвістика, етнолінгвістика та соціолінгвістика. Проблема породження, сприйняття й розуміння мовлення та тексту. Принципи когнітивно-ономасіологічного аналізу номінативних одиниць. Літ.: [7, с. 188 – 307; 6, с. 42-65]	2
4	Методологічний апарат сучасної теорії комунікації та дискурсології. Дискурс аналіз. Лінгвістика тексту. Сучасна комунікативна лінгвістика. Об'єкт, предмет і становлення комунікативної лінгвістики. Проблема одиниці мовної комунікації. Мовленнєвий акт, його типи та структура. Теорія мовленнєвих актів. Комунікативний акт та дискурс. Дискурс та текст: спільне та відмінне. Дискурс і мовленнєвий жанр. Літ.: [19, с. 9-23; 9; 10, с. 136-184]; [7, с. 550-631].	2
5	Сучасні напрями: когнітивно-дискурсивна методологія, корпусна лінгвістика, психолінгвістичні експерименти. Когнітивний напрям сучасної лінгвістики. Об'єкт, предмет і витоки когнітивної лінгвістики. Напрями когнітивної лінгвістики. Проблема категоризації в когнітивній лінгвістиці. Принципи і проблеми когнітивної семантики. Проблема структур репрезентації знань. Когнітивне моделювання. Літ.: [7, с. 365 – 403; 6, с. 65- 88]	2
6	Перекладознавство як міждисциплінарна галузь: становлення та статус перекладознавства; еволюція від лінгвістичного центризму до міждисциплінарності; напрями перекладу, точки перетину з лінгвістикою (дискурсологія, прагматика), культурологією («культурний поворот», міжкультурна медіація) та когнітивними науками; прикладний та цифровий вектори. Літ.: [12, с. 93-104; 30, с. 237-374]; 31; [4, с. 5- 41]; [32, с. 100 – 148].	2
7	Технологія проведення наукових досліджень у лінгвістиці та перекладознавстві. Емпіричні та корпусні методи в перекладознавстві (Parallel & Comparable Corpora).	2

	Характеристика процесів наукового дослідження. Формулювання теми наукового дослідження та визначення робочої гіпотези. Проблематика наукових досліджень. Визначення мети, завдань, об'єкта й предмета дослідження. Пошук інформації у процесі наукової роботи. Організація наукового дослідження та оцінка його ефективності. Електронний пошук наукової інформації. Літ.: [1, с. 57-63; 2 с. 7-54; 3; 4; [8, с. 86 – 104].	
8	Академічне письмо та оформлення результатів дослідження (курсова / магістерська робота, наукова стаття). Етика наукового дослідження та академічна доброчесність. Мовностилістичні особливості викладу та оформлення результатів наукового дослідження. Етапи процесу наукового дослідження та оформлення дипломної роботи. Магістерська робота як кваліфікаційне дослідження. Оформлення магістерської роботи. Організація підготовки кваліфікаційної роботи. Літ.: [1, с. 23-41; 2, с. 29 - 90; 3, с. 41-78; 4, с. 42-103]	2
Разом:		16

Перелік оглядових лекцій для студентів заочної форми здобуття освіти

Номер лекції	Тема лекції	Кількість годин
<i>Перший семестр</i>		
1	Новітні напрями дослідження у сучасній лінгвістиці: Ключові поняття лінгвометодології: методологія, парадигма, епістема. Семасіологія, лінгвосеміотика та ономасіологія. Структурні та семантичні методи: дистрибутивний, компонентний, контекстологічний аналіз.	2
2	Психолінгвістика, етнолінгвістика та лінгвокультурологія. Проблема породження, сприйняття й розуміння мовлення та тексту. Дискурс аналіз. Лінгвістика тексту. Сучасна комунікативна лінгвістика. Об'єкт, предмет і становлення комунікативної лінгвістики. Проблема одиниці мовної комунікації. Мовленнєвий акт, його типи та структура. Теорія мовленнєвих актів. Комунікативний акт та дискурс. Дискурс та текст: спільне та відмінне. Дискурс і мовленнєвий жанр. Принципи когнітивно-ономасіологічного аналізу номінативних одиниць. Сучасна комунікативна лінгвістика. Когнітивний напрям сучасної лінгвістики. Принципи когнітивно-ономасіологічного аналізу номінативних одиниць.	2
3	Методологія перекладознавства. Перекладознавство як міждисциплінарна галузь. Методологія критики та оцінки якості перекладу. Моделювання процесу перекладу (трансформаційний, семантико-семіотичний, психолінгвістичний підходи, ТАР — Think-Aloud Protocols). Технологія проведення наукових досліджень. Формулювання основних шляхів та процедур виконання лінгвістичних і перекладознавчих досліджень. Мовностилістичні особливості викладу та оформлення результатів наукового дослідження. Оформлення списку використаних джерел та джерел ілюстративного матеріалу. Рецензування науково-дослідних робіт. Характеристика процесів наукового дослідження. Формулювання теми наукового дослідження та визначення робочої гіпотези. Проблематика наукових досліджень. Визначення мети, завдань, об'єкта й предмета дослідження. Пошук інформації у	2

	процесі наукової роботи. Організація наукового дослідження та оцінка його ефективності. Електронний пошук наукової інформації. Академічне письмо та оформлення результатів дослідження (курсова / магістерська робота, наукова стаття). Етика наукового дослідження та академічна доброчесність.	
	Разом :	6

5.2. Зміст семінарських занять

Перелік семінарських занять для студентів *денної* форми здобуття освіти

№ п/п	Зміст семінарських занять	К-сть год
Перший семестр		
1	Дослідницькі принципи парадигмального простору сучасної лінгвістики: 1) експансіонізм; 2) експланаторність; 3) антропоцентризм; 4) дискурсоцентризм; 5) функціоналізм; 6) етноцентризм; 7) психонетичність; 8) діалогічність Літ.: [7, с.22-48]. Методи лінгвістичних досліджень: загальні та лінгвістичні Літ.: [1, с. 41- 57; 2, с.31-43; 5, с.23-41; 19, с. 13-302].	2
2	Головні теоретичні проблеми сучасної семасіології Літ.: [6, с. 7 – 25]. Сучасні ономасіологічні дослідження Літ.: [6, с. 25 – 39]. Проблема моделювання номінативних процесів Літ.: [7, с. 145 –152]. Методи семантичного аналізу: компонентний аналіз; семантико-синтаксичний аналіз; контекстуальний аналіз Літ.: [19, с. 109-167]. Принципи когнітивно-ономасіологічного аналізу номінативних одиниць. Літ.: [7, с.152-156].	2
3	Проблема ментального лексикону Літ.: [7, с. 232 –235]. Проблема асоціацій. Методика асоціативного експерименту Літ.: [7, с. 70-94]. Проблема соціальної диференціації мови Літ.: [7, с. 321-333]. Методи соціолінгвістичних досліджень Літ.: [7, с. 357-359].	2
4	Функційний напрям сучасної лінгвістики Літ.: [6, с. 88-106]. Дискурсологія: напрями розвитку Літ.: [6, с. 126-145; 7, с. 625-631]. Проблема зразка мовної комунікації (мовленнєвий жанр, жанр дискурсу). Конверсаційний аналіз як напрям дискурсології. Методи дослідження комунікації: методика дослідження усного діалогічного мовлення; контент-аналіз; методика когнітивного картування тексту та дискурсу; наративний аналіз дискурсу Літ.: [18, с. 262; с.303-324]. Напрями лінгвістики тексту. Типологія текстових категорій. Проблема контексту та його роль при перекладі. Аналіз тексту на засадничих принципах дискурс-аналізу Імпліцитний план тексту Літ.: [18, с. 267]. Проблеми інтерпретації тексту. Методи дослідження тексту. Літ.: [7, с. 485-531].	2

5	Когнітологічний напрям сучасної лінгвістики. Лінгвоконцепологія: завдання та головні поняття. Проблема концепту у сучасній лінгвістиці. Теорія картини світу. Літ.: [6, с. 65-88]. Когнітивний дисонанс перекладача, одомашнювальний та очужувальний переклади [13, с. 118-122]. Методика концептуального аналізу [19, с. 245-263]. Методика лінгвокогнітивного аналізу Літ.: [7 с. 409-419]. Методика лінгвопоетичного аналізу за концепцією Л. І. Белехової. Лінгвокогнітивні процедури, що задіяні у формуванні концептуальної й вербальної іпостасі образів і такі, що зводяться до розширення та узагальнення Літ.: [11, с. 288-292].	2
6.	Корпусно-орієнтоване перекладознавство [36-43], цифрова лексикографія (DWDS, OWID, TermBridge) [IP-4], перекладацький інструментарій [12, с. 295- 305], AI-tools, локалізації контенту та аудіовізуального перекладу (Aegisub, SubEdit) [33;34]. Моделювання процесу перекладу (трансформаційний, семантико-семіотичний, психолінгвістичний підходи, TAP — Think-Aloud Protocols) Літ.: [12, с. 215-219; 12, с.258-264]. Методологія критики та оцінки якості перекладу [13. с.179-185].	2
7.	Технологія проведення наукового дослідження. Вибір і формулювання теми дослідження, вибір його об'єкта і предмета(ів), постановка мети, завдань і формулювання гіпотези дослідження, обґрунтування його актуальності. Структурно-змістовий алгоритм виконання теоретичної частини кваліфікаційної роботи. Технологія підготовки магістерського дослідження. Методика виконання теоретичної та практичної частини дослідження. Здійснення добору, аналізу та опису мовного матеріалу. Формулювання висновків і окреслення перспектив дослідження Літ.: [1, с. 63-81; 2. с., 131-180; 5, с.42-92].	2
8.	Мовнотилістичні особливості викладу та оформлення результатів наукового дослідження: правила й загальні вимоги до оформлення наукових робіт, побудова таблиць, графіків, діаграм і схем. Оформлення результатів магістерської роботи, наукових статей і тез доповідей на конференціях за матеріалами дослідження. Науковий стиль мовлення. Наукова етика цитувань та посилань. Оформлення списку використаної літератури та ілюстративного матеріалу; визначення обсягу наукових праць; впровадження завершених науково-дослідних робіт Літ.: [14. с., 161-233; 2, с. 164-180; 4, с. 134-167].	2
	Апробація наукових матеріалів. Правила написання наукової статті. Написання та оформлення статті, тез, виступу, доповіді, інформаційного повідомлення на семінарах, наукових, науково-практичних конференціях Літ.: [1. с. 81-107; 2, с. 171-176]. Академічна доброчесність. Підготовка індивідуального проєкту та його презентація.	2
	Разом:	34

Перелік семінарських/практичних занять для студентів заочної форми навчання

№ п/п	Тема заняття	К-сть год
<i>Перший семестр</i>		
1	Дослідницькі принципи парадигмального простору сучасної лінгвістики: 1) експансіонізм; 2) експланаторність; 3) антропоцентризм; 4) дискурсоцентризм; 5) функціоналізм; 6) етноцентризм; 7) психонетичність; 8) діалогічність. Методи семасіології. Принципи когнітивно-ономасіологічного аналізу номінативних одиниць. Літ.: [7, с.152-156]. Дискурс аналіз. Методи дослідження тексту та дискурсу [7, с.158-160].	2
2	Когнітологічний напрям сучасної лінгвістики. Лінгвоконцептологія: завдання та головні поняття. Проблема концепту у сучасній лінгвістиці. Теорія картини світу. Когнітивний дисонанс перекладача. Літ.: [6, с. 65-88]. [13, с. 118-122]. [19, с. 245-263]. Методика концептуального аналізу. Методика лінгвокогнітивного аналізу. Методика лінгвопоетичного аналізу за концепцією Л. І. Белехової. Лінгвокогнітивні процедури, що задіяні у формуванні концептуальної й вербальної іпостасі образів і такі, що зводяться до розширення та узагальнення Літ.: [11, с. 288-292].	2
3	Технологія проведення наукового дослідження. Мовностилістичні особливості викладу та оформлення результатів наукового дослідження: правила й загальні вимоги до оформлення наукових робіт, побудова таблиць, графіків, діаграм і схем. Академічне письмо та оформлення результатів дослідження (курсова / магістерська робота, наукова стаття). Етика наукового дослідження та академічна доброчесність. Літ.: [1, с. 63-81; 2. с., 131-180; 5, с.42-92].	2
Разом:		6

У процесі підготовки до семінару з дисципліни студенти набувають практичних навичок, зокрема із: а) методики проведення лінгвістичного аналізу тексту; б) методів перекладацького аналізу та в) способів написання та оформлення наукових розвідок у площині лінгвістики та перекладознавства.

5.3. Зміст самостійної (у т. ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів усіх форм навчання полягає у 1) систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації; 2) підготовці до семінарських занять; 3) формуванні портфолію власних робіт; 4) виконанні індивідуальних завдань (проектів), у тому числі рефератів, статей, доповідей; 5) тестування з теоретичного матеріалу тощо. Студенти *заочної* форми навчання виконують також контрольну роботу. Вимоги до її виконання та варіанти визначаються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожний студент отримує у період настановної сесії.

Зміст самостійної роботи студентів *денної* форми навчання

[illegible]

	лінгвістика як джерело когитивної транслятології. Головні завдання сучасного перекладознавства Літ.: [7, с. 670 - 688]. Опрацювати статтю проф. С.Кійко [31] та ознайомитися із порталом українсько-німецьких та німецько-українських словників, створених проф. С.Кійко. Ознайомитися із лексикографічними джерелами [35-42] Провести контекстологічний/дистрибутивний аналіз вибраної багатозначної лексеми (підготувати проєкт)	
6	Ознайомитися з роботою відкритих лінгвістичних корпусів (наприклад, <i>British National Corpus (BNC)</i> , <i>Corpus of Contemporary American English (COCA)</i> або <i>ГРАК — Генеральний регіональний анотований корпус української мови</i>). Побудувати конкорданс (10–15 прикладів) та зробити висновки щодо їх сполучуваності та частотності.	5
7	Написати умовний Вступ до теми наукового дослідження та обґрунтування актуальності такого дослідження.	8
8	Інструментарій та методи перекладознавства. Критичний аналіз сучасної наукової статті. • Завдання: Обрати одну сучасну фахову публікацію (за останні 3–5 років) у галузі перекладознавства чи прикладної лінгвістики та виконати її методологічний розбір. • Схема аналізу: 1. Чіткість формулювання мети, завдань, об'єкта та предмета. 2. Обґрунтованість обраних методів (які якісні чи кількісні методи використав автор?). 3. Обсяг та репрезентативність ілюстративного матеріалу (вибірки). 4. Відповідність висновків поставленим завданням. • Форма звітності: Рецензія (2–3 сторінки).	10
	Індивідуальний дослідницький проєкт: Зміст: Виконати самостійне міні-дослідження на стику лінгвістики та перекладознавства з застосуванням комплексного методологічного апарату. Структура проєкту: Вступ (методологічний апарат) Основна частина (аналіз 20–30 прикладів) Висновки Список використаних джерел. Оформлення бібліографії та цитувань за стандартами.	12
	Разом :	4
		70

Зміст самостійної роботи здобувачів вищої освіти, які навчаються за *заочною* формою здобуття вищої освіти, полягає у виконанні у повному обсязі усіх видів робіт відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни, зокрема: самостійна робота над засвоєнням теоретичного матеріалу; виконання усіх видів робіт та індивідуальних завдань, передбачених Робочою програмою; підготовка до поточного та семестрового контролів тощо. Студенти заочної форми здобуття освіти виконують додатково контрольну роботу. Вимоги до її виконання та варіанти визначаються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожний здобувач вищої освіти отримує у викладача у період настановчої сесії. Крім цього, здобувачі можуть користуватися методичними рекомендаціями із навчальної дисципліни у Модульному середовищі, де розміщені Робоча програма дисципліни та усі необхідні матеріали з її навчально-методичного забезпечення.

6. ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Сучасний курс методології спирається на поєднання цифрових та педагогічних технологій: 1) технологія дослідницько-орієнтованого навчання: студенти навчаються через виконання реальних або змодельованих наукових мікродосліджень; 2) інформаційно-комунікаційні та цифрові технології: змішане навчання: поєднання очних занять з електронним курсом на платформах (Moodle, Google Classroom, Canvas); 3) технологія «Перевернутий клас»: студенти самостійно опановують теоретичну лекцію (відео, статті) вдома, а на занятті лише дискутують та аналізують кейси; 4) використання цифрових корпусів як навчального та дослідницького інструменту прямо на практичних заняттях; 5) технологія формування критичного мислення: встановлення причинно-наслідкових зв'язків у наукових проблемах; критичний огляд (Peer Review): взаєморецензування проєктів та наукових робіт одногрупників за чітко визначеними критеріями; 6) використання методу «6 капелюхів мислення» Едварда де Боно: для всебічного аналізу наукового методу чи перекладацької стратегії з різних позицій (факти, емоції, критика, позитив, креатив, контроль); 7) проєктна технологія (укладання портфоліо власних проєктів).

Методи поділяються на три основні групи залежно від характеру пізнавальної діяльності студентів: 1) словесні та наочно-демонстраційні методи: лекція-дискусія, лекція-пресконференція; 2) метод кейсів: аналіз реальних складних перекладацьких ситуацій або методологічних помилок у наукових дослідженнях; «Мозковий штурм» (Brainstorming): генерація ідей та гіпотез для розв'язання наукової проблеми чи вибору методики дослідження; 3) метод «академічних дебат».

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюється під час лекційних та семінарських/практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу. При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- усне опитування;
- тестовий контроль теоретичного матеріалу з вивчених тем;
- презентація, захист індивідуальних проєктів;
- формування портфоліо робіт.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю, так і підсумкового контрольного заходу.

Здобувач вищої освіти, який набрав з будь-якого виду навчальної роботи, суму балів нижчу за 60 відсотків від максимального балу, не допускається до семестрового контролю, поки не виконає обсяг роботи, передбачений Робочою програмою. Здобувач вищої освіти, який набрав позитивний середньозважений бал (60 відсотків і більше від максимального балу) з усіх видів поточного контролю і не склав іспит, вважається таким, який має академічну заборгованість. Ліквідація академічної заборгованості із семестрового контролю здійснюється у період екзаменаційної сесії або за графіком, встановленим деканатом відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

8. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Політика навчальної дисципліни загалом визначається системою вимог до здобувача вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Зокрема відвідування занять з дисципліни є обов'язковим. За об'єктивних причин (підтверджених документально) практичне навчання за погодженням із викладачем може відбуватись в індивідуальному режимі. Успішне опанування дисципліни і формування загальних та фахових

компетентностей і програмних результатів навчання передбачає необхідність підготовки до семінарських занять.

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт у встановлені терміни, передбачених Робочою програмою навчальної дисципліни. Пропущене практичне заняття здобувач зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за тиждень до кінця занять у семестрі.

Засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни оцінюється за результатами опитування під час семінарських занять, тестування й виконання індивідуального домашнього завдання. Виконання індивідуального завдання чи індивідуального проєкту (ІП) завершується його здачею на перевірку у терміни, встановлені графіком самостійної роботи. Як ІП здобувач може підготувати есе, презентацію, або тези доповіді на конференцію за однією з тем навчальної дисципліни при дотриманні узгоджених з викладачем термінів його виконання.

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну роботу з дисципліни, має дотримуватися політики доброчесності (заборонені списування, підказки, плагіат, використання штучного інтелекту (без вірного цитування)). У разі порушення політики академічної доброчесності в будь-яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи), що передбачені робочою програмою. Будь-які форми порушення академічної доброчесності під час вивчення навчальної дисципліни не допускаються та не толеруються.

Допускається зарахування результатів навчання здобутих у неформальній освіті.

9. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ У 1 СЕМЕСТРІ

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». При поточному оцінюванні виконаної здобувачем роботи з кожної структурної одиниці і отриманих ним результатів викладач виставляє йому певну кількість балів із призначених робочою програмою для цього виду роботи. При цьому кожна структурна одиниця (робота) може бути зарахована, якщо здобувач набрав не менше 60 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки) від максимально можливої суми балів, призначеної структурній одиниці.

Будь-які форми порушення академічної доброчесності не допускаються та не толеруються.

Отриманий здобувачем бал за зарахований вид навчальної роботи (структурну одиницю) після її оцінювання викладач виставляє в електронному журналі обліку успішності здобувачів вищої освіти. За умови виконання усіх видів навчальної роботи за результатами поточного контролю протягом вивчення навчальної дисципліни, встановлених її Робочою програмою, здобувач денної форми здобуття освіти з навчальної дисципліни, підсумковим контролем для якої є іспит, може набрати до 60 балів (здобувач заочної форми – до 50 балів). Позитивну підсумкову оцінку здобувач може отримати, якщо за результатами поточного та підсумкового контролів набере від 60 до 100 балів. Семестрова підсумкова оцінка розраховується в автоматизованому режимі в інформаційній підсистемі «Електронний журнал» (ІС «Електронний університет») і відповідно до накопиченої суми балів визначається оцінка за інституційною шкалою та шкалою ЄКТС (див. таблицю Співвідношення...), яка заноситься в екзаменаційну відомість, а також до Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти

Таблиця 1. - Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів денної форми здобуття освіти у 1 семестрі

Аудиторна робота								Контрольні заходи		Самостійна робота	ПК*	Разом
Перший семестр												Сума балів
Семінарські заняття (мінімум – 8 контрольних точок)								Тестовий контроль:		ІП	Іспит	
1-2	3-4	5-6	7-8	9-10	11-12	13-14	15-17	T*1-4	T5-8			
Кількість балів за вид навчальної роботи (мінімум-максимум)												
3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	6-10	24-40	60-100**
24-40								6-10		6-10	24-40	

Т* – тема навчальної дисципліни;

ПК – підсумковий контроль;

******За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перездати у встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС».

Таблиця 2. - Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів заочної форми здобуття освіти

Аудиторна робота			Самостійна, індивідуальна робота (фінальний проєкт)			Семестровий контроль		Разом
Перший семестр								Сума балів
Семінарське заняття			Самостійна робота		Тестовий контроль		Іспит	
1	2	3	Якість виконання	Захист роботи	T1-5	T6-15		
Кількість балів за кожний вид навчальної роботи (мінімум-максимум)								
3-5	3-5	3-5	9-15	6-10	3-5	3-5	30-50	60-100
9-15			15-25		6-10		30-50	

Оцінювання на семінарських заняттях

Оцінка за семінарське заняття складається з таких компонентів: знання теоретичного матеріалу, вміння аналізувати і пояснювати лінгвістичні та перекладацькі явища, якісна презентація (кожен виступ на семінарському занятті оформляється у вигляді презентації 8-10 слайдів, що слугує в перспективі для укладання власного портфоліо, з яким здобувач приходить на іспит).

При оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях викладач користується наведеними нижче критеріями:

Таблиця 3. – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Узагальнений зміст критерія оцінювання
Відмінно (високий)	Здобувач вищої освіти глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає логічний виклад відповіді мовою викладання (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення письмових завдань. Здобувач не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки, демонструє практичні навички з вирішення фахових завдань. При відповіді допустив дві–три несуттєві <i>похибки</i> .
Добре (середній)	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання правил, закономірностей тощо. Відповідь здобувача вищої освіти будується на основі самостійного мислення. Здобувач вищої освіти у відповіді допустив дві–три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно (достатній)	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь здобувача вищої освіти будується на рівні репродуктивного мислення, здобувач вищої освіти має слабкі знання структури навчальної дисципліни, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно (недостатній)	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється здобувачеві вищої освіти, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення навчальної дисципліни.

ІІІ здобувача вищої освіти оцінюється аналогічно з використанням вищенаведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (мінімальний позитивний бал – 6 балів, максимальний – 10 балів). При підготовці тез доповідей на конференцію як ІІІ здобувач вищої освіти отримує максимальний бал (10) за його виконання.

Оцінювання якості виконання студентами заочної форми здобуття освіти

Контрольна робота включає 5 завдань - два теоретичних та три практичних на використання методів аналізу. Кожне завдання оцінюється 5 балами, максимальна загальна сума становить 25 балів. Крім того, відбувається захист контрольної роботи, під час якого студенти доводять своє розуміння основних понять методології лінгвістичних та перекладознавчих досліджень.

Кожне завдання контрольної роботи здобувача вищої освіти оцінюється з використанням нижченаведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (щодо визначення достатнього, середнього та високого рівня досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей).

Таблиця 4. - Розподіл балів між завданнями контрольної роботи

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал	Потенційні позитивні бали* (середній бал)	Максимальний (високий) бал
Теоретичне питання № 1	3	4	5
Теоретичне питання № 2	3	4	5
Практичне завдання №3	3	4	5
Практичне завдання №4	3	4	5
Практичне завдання №5	3	4	5
Разом	15	20	25

Оцінювання результатів тестового контролю

Кожен з двох тестів, передбачених робочою програмою, складається із 20 тестових завдань. Максимальна сума балів, яку може набрати студент за результатами тестування, складає 5.

Відповідно до таблиці структурування видів робіт за тематичний контроль здобувач залежно від кількості правильних відповідей може отримати від 3 до 5 балів:

Таблиця 5. – Розподіл балів в залежності від наданих правильних відповідей на тестові завдання

Кількість правильних відповідей	1–11	12–14	15–17	18–20
Відсоток правильних відповідей	50-59	60-74	75-89	90-100
Кількість балів	-	3	4	5

На тестування відводиться 25 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. Студент може також пройти тестування і в онлайн режимі у Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни. Тестування здобувачів вищої освіти у Модульному середовищі для навчання автоматично оцінюються за критеріями, наведеними у таблиці вище.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю (іспит)

Освітня програма передбачає підсумковий семестровий контроль з дисципліни у формі іспиту, завданням якого є системне й об'єктивне оцінювання як теоретичної, так і практичної підготовки здобувача з навчальної дисципліни. Складання іспиту відбувається за попередньо розробленими і затвердженими на засіданні кафедри білетами. Відповідно до цього в екзаменаційному білеті пропонується поєднання питань у тестовій та усній формах.

Таблиця 6. – Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю здобувачів денної форми навчання

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал (задовільно)	Потенційні позитивні бали* (середній бал) (добре)	Максимальний (високий) бал (відмінно)
Теоретичне питання № 1	6	8	10
Теоретичне питання № 2	6	8	10
Практичне завдання № 3	6	8	10
Практичне завдання № 4	6	8	10
Разом:	24	32	40

Таблиця 7.– Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю здобувачів заочної форми навчання

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал (задовільно)	Потенційні позитивні бали* (середній бал) (добре)	Максимальний (високий) бал (відмінно)
Теоретичне питання № 1	8	8	10
Теоретичне питання № 2	6	8	10
Практичне завдання № 3	8	12	15
Практичне завдання № 4	8	12	15
Разом:	30	40	50

Таблиця 8. – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна шкала (Опис рівня досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни)	
		Залік	Іспит/диференційований залік
A	90-100	Зараховано	Відмінно/Excellent – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83-89		Добре/Good – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73-82		Задовільно/Satisfactory – Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни
D	66-72		
E	60-65		
FX	40-59	Незараховано	Незадовільно/Fail – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
F	0-39		Незадовільно/Fail – Результати навчання відсутні

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС визначається в автоматизованому режимі після внесення викладачем результатів оцінювання з усіх видів

робіт до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС у наведеній нижче таблиці.

Семестровий іспит виставляється, якщо загальна сума балів, яку набрав студент з дисципліни за результатами поточного та підсумкового контролю, знаходиться у межах від 60 до 100 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «відмінно/добре/задовільно», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом сумі балів відповідно до таблиці Співвідношення.

10. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

1. Сутність та співвідношення понять «метод», «методика», «методологія» та «дослідницька парадигма».
2. Сутність методологічного еклектизму сучасної лінгвістики.
3. Основні етапи еволюції мовознавчої методології (від порівняльно-історичного до когнітивно-дискурсивного етапу).
4. Розмежування поняттєвих категорій «об'єкт» і «предмет» лінгвістичного дослідження.
5. Наукова гіпотеза дослідження: критерії сформованості та вимоги до висунення.
6. Описовий метод: сутність, функціонал та основні етапи (спостереження, класифікація, інтерпретація).
7. Порівняльно-історичний та зіставний (компаративний) методи: диференційні ознаки та специфіка застосування.
8. Типологічний метод у зіставній лінгвістиці та його дослідницькі завдання.
9. Дистрибутивний аналіз: методика проведення та рівнева специфіка застосування.
10. Метод компонентного аналізу лексичного значення: поняття «семи» та типологія сем.
11. Когнітивно-дискурсивний підхід до аналізу мовних явищ.
12. Методика дослідження концептів (фреймовий аналіз, аналіз концептуальних метафор).
13. Базові поняття та методи комунікативної лінгвістики.
14. Психолінгвістичний експеримент: специфіка проведення та різновиди (вільний асоціативний експеримент, метод «завершення речень»).
15. Контент-аналіз як метод дослідження медіадискурсу.
16. Доробок дискурсології в теорії мовної комунікації.
17. Сутність процесів категоризації та концептуалізації.
18. Співвідношення та розмежування дефініцій «поняття» і «концепт».
19. Механізми формування словесних образів у художньому тексті.
20. Мовні рівні структурування змісту концепту.
21. Об'єкт концептуального аналізу.
22. Типологія концептів у когнітивістиці.
23. Специфіка концепту граматичного числа як перехідного між «двовимірним» і «багатовимірним» концептами.
24. Базові постулати когнітивної граматики Р. Ленекера: мова як символічне явище.
25. Базовий рівень категоризації (Basic Level Categories) та його лінгвістичний статус.
26. Поняття профілювання (Profiling) та бази (Base) у концепції Р. Ленекера.
27. Співвідношення «траєкторії» (Trajectory) та «орієнтира» (Landmark) як основа граматичної семантики.
28. Типологія ІКМ за Дж. Лакоффом (пропозиційні, метафоричні, метонімічні моделі, образні схеми).
29. Рівні деталізації (Granularity) та специфікація когнітивних сцен за Р. Ленекером.
30. Концепція «родинної подібності» (Family Resemblance) Л. Вітгенштейна та її значення для мовознавства.
31. Міждисциплінарна природа та специфіка методології перекладознавства.
32. Методи аналізу та класифікації перекладацьких трансформацій на різних мовних рівнях.

33. Методологічні засади оцінювання еквівалентності, адекватності та якості перекладу (Translation Quality Assessment — TQA).
34. Методика аналізу відтворення культурологічно маркованої лексики (реалій, концептів, ідіом).
35. Специфіка методологічного аналізу та критики художнього і галузевого (науково-технічного) перекладу.
36. Метод ТАР (*Think-Aloud Protocols*) як інструмент дослідження когнітивних процесів перекладача.
37. Емпіричні методи дослідження процесу перекладу (Eye-tracking, реєстрація клавіатурного вводу / Key-logging).
38. Паралельні (*Parallel Corpora*) та зіставні (*Comparable Corpora*) корпуси текстів: порівняльна характеристика.
39. Інструменти корпусної лінгвістики (COCA, BNC, ГРАК, AntConc) у системі верифікації перекладацьких гіпотез.
40. Методологічні підходи до оцінювання та аналізу якісних показників машинного перекладу (NMT) і постредагування (PEMT).
41. Структурні елементи методологічного апарату вступу наукового дослідження (курсової, магістерської роботи).
42. Вимога репрезентативності та достатності вибірки ілюстративного матеріалу.
43. Якісні (*Qualitative*) та кількісні (*Quantitative*) методи опрацювання наукових даних у лінгвістиці.
44. Норми академічної доброчесності під час цитування та використання дослідницьких методик.
45. Вимоги до оформлення бібліографії та покликань за міжнародними стандартами (APA, MLA) та ДСТУ.

11. Методичне забезпечення:

Освітній процес з дисципліни «Методологія сучасних лінгвістичних та перекладознавчих досліджень» забезпечений усім необхідними навчально-методичними матеріалами, що розміщені в Модульному середовищі для навчання MOODLE:

1. Курс «Методологія сучасних лінгвістичних та перекладознавчих досліджень»: <https://msn.khmnmu.edu.ua/course/view.php?id=5603>;
2. Бойко Ю.П. Методологічні основи сучасних лінгводискурсивних досліджень: лекційні, практичні, самостійні модулі»: методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти (ОР «Магістр») спеціальності 035 «Філологія», спеціалізації 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська». Хмельницький: ХНУ, 2021. 80 с.

12. Матеріально-технічне та програмне забезпечення дисципліни

Інформаційна та комп'ютерна підтримка: ноутбук, смартфон або інший мобільний пристрій, проєктор.

Програмне забезпечення: програми Microsoft Office, доступ до мережі Інтернет.

Вивчення навчальної дисципліни не потребує використання спеціального програмного прикладного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем.

13. Рекомендована література:

Основна

1. Бойко Ю.П., Тарасова О.В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Хмельницький: ХНУ, 2023. 138 с.

2. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень: Навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016, 260 с.
3. Клименюк О.В. Методологія та методи наукового дослідження: Навчальний посібник. – К.: Міленіум, 2005. – 186 с.
4. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). – К. : ВПЦ "Київський університет", 2018. 607 с.
5. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 352 с.
6. Селіванова О.О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики (аналітичний огляд): Київ: Фітосоціоцент, 1999. 148 с.
7. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник. – Полтава: Довкілля -К, 2008. – 712 с.
8. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2003. – 240 с

Додаткова

9. Бацевич Ф. С. Когнітивне і лінгвістичне в процесі вербалізації. Мовознавство. 1997. № 6. С. 18–25.
10. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2004. 344 с.
11. Белехова Л. І. Сучасний підхід до інтерпретації художеного тексту. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика» : зб. наук. праць. Херсон : Вид-во ХДУ, 2006. Вип. IV. С. 288–292.
12. Енциклопедія перекладознавства : у 4 т. Т. 1 / за ред. Іва Гамб'є та Люка ван Дорслара ; за заг. ред. О. А. Кальниченка та Л. М. Черноватого. Вінниця : Нова Книга, 2020. 522 с.
13. Енциклопедія перекладознавства : у 4 т. Т. 2 / за ред. Іва Гамб'є та Люка ван Дорслара ; за заг. ред. О. А. Кальниченка та Л. М. Черноватого. Вінниця : Нова Книга, 2020. 276 с.
14. Зацерковний В. І. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
15. Лучик А. А. Зіставне мовознавство : підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : ВЦ «Академія», 2025. 240 с.
16. Мартинюк А.П. Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики. Х.: ХНУ ім. В.Н.Каразіна, 2011. 196 с
17. Полюжин М. М. Курс лекцій із лінгвоісторіографії : навч. посіб. для студ. філол. спец. Ужгород : Закарпаття, 2004. 272 с.
18. Селіванова О. О. Основи теорії мовної комунікації : підручник. Черкаси : Вид-во Чабаненко Ю. А., 2011. 350 с.
19. Сухорольська С.М., Федоренко О.І. Методи лінгвістичних досліджень : навч., пос., 2-е вид. перероб. і доп. Львів, : «Інтелект – Захід», 2009. 348 с.
20. Штерн І. Б. Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики : енциклопедичний словник для фахівців з теоретичних гуманітарних дисциплін та гуманітарних інформаційних технологій. Київ : ArtEk, 1998. 336 с.
21. Baker M. In Other Words: A Coursebook on Translation. 3rd ed. London ; New York : Routledge, 2018. 392 p.
22. Bassnett S. Translation Studies. 4th ed. London ; New York : Routledge, 2014. 216 p.
23. Bowker L., Pearson J. Working with Specialized Language: A Practical Guide to Using Corpora. London ; New York : Routledge, 2002. 228 p.
24. Chesterman A. Memes of Translation: The Spread of Ideas in Translation Theory. Amsterdam ; Philadelphia : John Benjamins, 2016. 238 p.

25. Holmes J. S. The Name and Nature of Translation Studies. Translated! Papers and Studies in Translation Editing. Amsterdam : Rodopi, 1988. P. 67–80.
26. Lakoff G. Women, Fire, and Dangerous Things: What Categories Reveal About the Mind. Chicago : University of Chicago Press, 1987. 631 p.
27. Langacker R. W. Cognitive Grammar: A Basic Introduction. Oxford : Oxford University Press, 2008. 584 p.
28. Langacker R. W. Foundations of Cognitive Grammar. Vol. 1 : Theoretical Prerequisites. Stanford : Stanford University Press, 1987. 540 p.
29. Munday J. Introducing Translation Studies: Theories and Applications. 5th ed. London ; New York : Routledge, 2022. 416 p.
30. Rosch E. Principles of Categorization. Cognition and Categorization / ed. by E. Rosch, B. B. Lloyd. Hillsdale : Lawrence Erlbaum Associates, 1978. P. 27–48.
31. Saiko M., Dorofeieva M., **Kiyko S.** Methodological coordinate system for empirical translation-oriented terminology research. *Glottology. International Journal of Theoretical Linguistics*. 2025-12-29 DOI: <https://doi.org/10.1515/GLOT-2025-2016>
32. Snell-Hornby M. The Turns of Translation Studies: New paradigms or shifting viewpoints? Amsterdam ; Philadelphia : John Benjamins Publishing, 2006. 207 p.
33. Stolze R. Übersetzungstheorien: Eine Einführung. 7. Aufl. Tübingen : Narr Francke Attempto, 2018. 328 S.
34. Toury G. Descriptive Translation Studies – and beyond. Amsterdam ; Philadelphia : John Benjamins, 2012. 372 p.

Лексикографічні джерела

35. Кійко С.В., Школьна Н.О. Німецько-український словник термінів промислової автоматизації. Чернівці: Букрек, 2019. 378 с.
36. Кійко С.В., Малейка А.І. Німецько-український словник психологічних термінів. Чернівці: ЧНУ, 2019. 480 с.
37. Стегніцька Л.В., Кійко С.В. Англійсько-український словник термінів-епонімів: Близько 2 000 термінів і терміносполук. Чернівці: ЧНУ, 2019. 288 с.
38. Кійко С.В. Німецько-український інженерно-технічний словник: Близько 20 000 термінів і терміносполук. Чернівці: ЧНУ, 2020. 468 с.
39. Кійко С.В., Пинтюк Є.С. Німецько-український словник термінів архітектури і будівництва: близько 7 000 термінів і терміносполук. Чернівці: ЧНУ, 2020. 144 с.
40. Мелех Г.Б., Кійко С.В. Німецько-український кулінарний словник. Чернівці: ЧНУ, 2021. 288 с.
41. Кійко С.В., Бойко Ю.П. Українсько-німецький словник термінів психології і психіатрії. Хмельницький, 2026. Хмельницький: ХНУ, 2026. 454 с.
42. Кійко С.В., Бойко Ю.П., Скиба К.М. Українсько-німецький навчально-педагогічний словник. Хмельницький: ХНУ, 2026. 504 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека університету. [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу: <http://library.khmnu.edu.ua/>.
2. Інституційний репозитарій ХНУ. [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу: <http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/?locale=uk>.
3. Модульне середовище для навчання. [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу: <https://msn.khmnu.edu.ua/>.
4. Електронний портал словників <https://termbridge.org> [IP-4]

МЕТОДОЛОГІЯ ЛІНГВІСТИЧНИХ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Анотація

Тип дисципліни	Обов'язкова професійна підготовка
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма	Германська філологія та перекладознавство: перша - англійська, друга - німецька
Семестр	1-й
Кількість призначених кредитів ЄКТС	4
Мова навчання	українська
Форми здобуття освіти, для яких викладається дисципліна	Денна\заочна

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни повинен: *визначати та інтерпретувати* базові поняття, термінологійний апарат і методологічні засади сучасного лінгвістичного та перекладознавчого дослідження; *класифікувати* та характеризувати провідні напрями, наукові школи та домінуючі парадигми лінгвістики на різних етапах її розвитку; *пояснювати* філософські підходи, загальнонаукові та спеціальні методи аналізу мовного й перекладацького матеріалу; *застосовувати* основні методи лінгвістичного та перекладознавчого аналізу для вирішення конкретних науково-практичних завдань; *використовувати* мовні корпуси, цифрові ресурси та спеціалізоване програмне забезпечення для опрацювання бібліографії; *дотримуватися* норм і правил академічної доброчесності під час здійснення та презентації результатів дослідницької діяльності; *здійснювати* цілеспрямований добір, критичний аналіз, систематизацію та науковий опис мовного й перекладацького матеріалу; *виокремлювати* ключову інформацію з наукової та довідкової літератури, оцінюючи її значущість відповідно до мети й завдань дослідження; *формулювати* актуальні наукові проблеми та конкретні дослідницькі питання в галузі сучасної лінгвістики й перекладознавства; *обґрунтовувати* та обирати оптимальну методологічну базу, спеціальні методи та філософські засади відповідно до специфіки наукового дослідження; *формулювати та аргументувати* науково обґрунтовані висновки й визначати перспективи подальших розробок у обраній галузі; *узагальнювати та презентувати* результати власної науково-дослідницької діяльності у формі публікацій (статей, тез), наукових доповідей на конференціях і семінарах.

Зміст навчальної дисципліни. Загальнонаукові та лінгвістичні засади методології. Поняття методу, методики та методології у мовознавстві. Еволюція лінгвістичних парадигм. Семасіологія, лінгвосеміотика та ономасіологія. Проблема значення; співвідношення значення і смислу. Структурні та семантичні методи: дистрибутивний, компонентний, контекстуальний аналіз. Психолінгвістика, етнолінгвістика та соціолінгвістика. Принципи когнітивно-ономасіологічного аналізу номінативних одиниць. Методологічний апарат сучасної теорії комунікації та дискурсології. Дискурс-аналіз. Лінгвістика тексту. Сучасні напрями: когнітивно-дискурсивна методологія, корпусна лінгвістика, психолінгвістичний експеримент. Перекладознавство як міждисциплінарна галузь. Моделювання процесу перекладу (трансформаційний, семантико-семіотичний, психолінгвістичний підходи). Емпіричні та корпусні методи в перекладознавстві. Методологія критики та оцінювання якості перекладу. Технологія проведення наукових досліджень у лінгвістиці та перекладознавстві. Академічне письмо та оформлення результатів дослідження (курсова / магістерська робота, наукова стаття). Етика наукового дослідження та академічна доброчесність.

Пререквізити – Вихідна.

Постреквізити – ОЗП.01 Міжкультурна та міжпрофесійна комунікація; ОФП.03 Актуальні питання історії, теорії та критики літератури; ОФП.04 Теорія перекладу; ОФП.05 Основна іноземна мова та практика перекладу (англійська мова); ОФП.06 Друга іноземна мова та

практика перекладу (німецька мова); ОФП.08 Переддипломна практика; ОФП.09 Кваліфікаційна робота.

Запланована навчальна діяльність: лекції – 16 год., семінарські заняття – 34 год., самостійна робота – 70 год., разом – 120 год.

Форми (методи) навчання: лекції (з використанням візуалізації); семінарські заняття із використанням сучасних технологій навчання: когнітивно-дискурсивний аналіз, що включає аналіз тексту як процесу передачі сенсів через концепти та концептуальні моделі; самостійна робота: опрацювання теоретичного матеріалу; підготовка до семінарів; підготовка презентацій.

Форми оцінювання результатів навчання: усне та письмове опитування; перевірка індивідуальних завдань.

Вид семестрового контролю: іспит.

Навчальні ресурси:

1. Бойко Ю.П., Тарасова О.В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Хмельницький: ХНУ, 2023. 138 с.
2. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень: Навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016, 260 с.
3. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник. – Полтава: Довкілля -К, 2008. – 712 с.
4. Енциклопедія перекладознавства : у 4 т. Т. 1 / за ред. Іва Гамб'є та Люка ван Дорслара ; за заг. ред. О. А. Кальниченка та Л. М. Черноватого. Вінниця : Нова Книга, 2020. 522 с.
5. Сухорольська С.М., Федоренко О.І. Методи лінгвістичних досліджень : навч., пос., 2-е вид. перероб. і доп. Львів, : «Інтелект – Захід», 2009. 348 с.
6. Baker M. In Other Words: A Coursebook on Translation. 3rd ed. London ; New York : Routledge, 2018. 392 p.
7. Електронна бібліотека університету. [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу: <http://library.khmnu.edu.ua/>.
8. Інституційний репозитарій ХНУ. [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу: <http://elar.khmnu.edu.ua/jsrui/?locale=uk>.
9. Модульне середовище для навчання. [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу: <https://msn.khmnu.edu.ua/>.
10. Електронний портал словників <https://termbridge.org>

Викладач: д-р. філол. н., проф. Бойко Ю.П.